

Άνοιξη

Να ακούσετε τις *Τέσσερις Εποχές* του Βιβάλντι, να παρατηρήσετε τους ζωγραφικούς πίνακες, να διαβάσετε και το *Το περιβόλι μας* του Γρηγορίου Ξενόπουλου και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Η Άνοιξη από τις *Τέσσερις Εποχές* του Α. Βιβάλντι

Antonio Vivaldi

○

Αντόνιο Βιβάλντι

Αντόνιο Βιβάλντι (1678 - 1741)

Ο Αντόνιο Βιβάλντι γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Βενετία. Πρώτος του δάσκαλος στο βιολί ήταν ο πατέρας του, Τζοβάννι Μπατίστα Βιβάλντι. Το ταλέντο του Αντόνιο δεν άργησε να φανεί και σύντομα άρχισε να δίνει συναυλίες, ενώ παράλληλα ξεκινά και η συνθετική του δραστηριότητα. Στην ηλικία των 15 ετών αποφάσισε να γίνει παπάς αλλά παρόλο που χειροτονήθηκε έλαβε απαλλαγή από τα καθήκοντά του το 1704 για λόγους υγείας.

Το 1703 διορίστηκε καθηγητής βιολιού στο *Ospedale della Pietà* στη Βενετία, όπου μία από τις βασικές ασχολίες των παιδιών που φιλοξενούνταν στο ίδρυμα ήταν και η μουσική. Το 1716 διορίζεται μουσικός διευθυντής και εκείνη την περίοδο γράφει πολλά έργα για τις ανάγκες του ιδρύματος. Το 1717 ή 1718 ο Βιβάλντι προσλαμβάνεται στην αυλή του πρίγκιπα Φίλιππου. Τότε έγραψε και τις περίφημες *Τέσσερις Εποχές* για βιολί και ορχήστρα. [...]

«Η Άνοιξη» από τις Τέσσερις εποχές, Κοντσέρτο για βιολί σε μι μείζονα, έργο 8, αρ. 1, RV 269, Α΄ Μέρος

Το μέρος αυτό προέρχεται από το πρώτο από τα τέσσερα κοντσέρτα για βιολί που έγραψε ο Αντόνιο Βιβάλντι το 1723 κάτω από τον γενικό τίτλο Τέσσερις Εποχές. Είναι ένα έργο προγραμματικής μουσικής, δηλαδή μουσικής που είναι γραμμένη για να περιγράψει εξωμουσικές ιδέες, εικόνες και νοήματα. Ο συνθέτης παραθέτει ένα σονέτο στην αρχή κάθε κοντσέρτου όπου περιγράφει με λόγια αυτό που θα αναπαραστήσει αργότερα με τη μουσική του. Δυστυχώς δεν είναι γνωστός ο συγγραφέας αυτών των σονέτων αν και εικάζεται ότι ήταν ο ίδιος ο Βιβάλντι. Στη διάρκεια του έργου γίνεται εκτενής χρήση του ριτορνέλο, μιας τεχνικής με την οποία ο συνθέτης επαναφέρει συχνά πυκνά ένα μουσικό μέρος το οποίο ερμηνεύεται απ' όλη την ορχήστρα αλλά όχι από τον σολίστα του βιολιού. Ο Βιβάλντι σε αυτό το έργο έχει προσπαθήσει να δείξει με όση μεγαλύτερη σαφήνεια γίνεται όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Άνοιξης: το κελάηδημα των πουλιών, το ρυάκι, τη συννεφιά, τον κεραυνό και την αστραπή, την καταιγίδα, τα φύλλα των δέντρων, τον βοσκό και το τσοπανόσκυλό του καθώς και τον ήχο της φλογέρας του.

[Μεγάλη μουσική βιβλιοθήκη της Ελλάδος,](#)

[kamerata 2009.eps](#)

Ακούστε/παρακολουθήστε τα βίντεο:

<http://www.youtube.com/watch?v=Mpdugp-bP7o>

<http://www.youtube.com/watch?v=l-dYNttdgI0>

Πίνακες γεμάτοι άνοιξη

S. L. Tadmé, Flora,
Άνοιξη στους κήπους της
βίλας Μποργκέζε. 1877.
Ιδιωτική Συλλογή

J. W. Waterhouse,
Ανεμώνες. 1903.
Ιδιωτική Συλλογή

B. Βαν Γκογκ, Ανθισμένη
αμυγδαλιά. 1890.
Μουσείο Βαν Γκογκ στο
Άμστερνταμ.

Ιστολόγιο [Άννα Αγγελοπούλου](#),

Χάριν λόγου και τέχνης - Χάριν φίλων

Γρηγόριος Ξενόπουλος

Το περιβάλλον μας

Άνοιξη, η νιότη του χρόνου! - είπε ένας ποιητής. Τον λόγο τον θυμόμουν συχνά μέσα στο περιβάλλον μας. Τι δύναμη! Τι ζωηρότητα! Τι οργασμός! Από το Γενάρη ακόμα άρχιζε η φανέρωση της ακράτητης ζωής. Οι ανυπόμονες αμυγδαλιές και οι ντροπαλούλες ροδακινιές προλάβαιναν να πετάξουν πρώτες πρώτες τα μπουμπουκά τους, για να γεμίσουν τους λεπτούς άφυλλους κλώνους τους, ύστερ' από λίγες μέρες με τα άσπρα και κόκκινα ανθάκια της άνοιξης.

Τη Λίλη την τρέλαιναν, περισσότερο απ' όλα τ' ανθάκια της ροδακινιάς, ρόδινα, διάφανα, δροσερά, λαμπρά, σαν φτεράκια από φανταστικές πεταλούδες που κάθισαν πλήθος απάνω στο άφυλλο δένδρο, ή σαν φώτα μαγικά, που έκαιγαν χλωμά κάτω από τον ήλιο, σε πολυέλαιο από κλώνους. Είχε δίκιο. Τι παρηγοριά που

δίνει η άνθηση αυτή η γλυκιά, μέσα στον κατάξερο ακόμα κήπο, μέσα στα κρύα του χειμώνα! Ήταν ο προάγγελος της αγαπητής άνοιξης που ερχόταν από μακριά...

Μέρα με τη μέρα η χώρα μας γύριζε πάλι το πρόσωπό της κατά τον ήλιο και οι ακτίνες του έπεφταν πάνω της ολοένα πιο κάθετες, πιο θερμές. Και στο πατρικό του φιλί ξεπετιόταν τα μπουμπούκια άφθονα κι εξεβλάσταιναν τα νέα τρυφερά φύλλα, κι εγύριζαν πίσω τα πουλιά, κι επλήθαιναν τα ζώφια, κι άρχιζε μια ηχηρή και πολυσύνθετη ζωή μέσα στους τέσσερεις τοίχους τους σκεπασμένους από μούσκουλη νέα, καταπράσινη, κάτω από το γαλάζιο γελαστό ουρανό, που φαινόταν κι αυτός νέος.

Κι έφτανε έτσι ο Μάης ο μορφονιός, το βασιλόπουλο, και τον δεχόταν το περιβόλι μας σα στολισμένο παλάτι. Όπου γύμνια, την εσκέπαζε φύλλωμα καινούργιο και πυκνό · όπου φύλλωμα καινούργιο και πυκνό, το στόλιζαν λογίων λογίων άνθη. Οι τριανταφυλλιές σε μακριές σειρές, άνοιγαν τα αριστοκρατικά τους μπουμπούκια · ανθούσε ζωηρά τ' αγιόκλημα, σήκωναν λευκότατο κεφάλι οι κρίνοι, και τα χαμόδενδρα ήταν φορτωμένα από λουλούδια χωρίς ευωδία, αλλά με χάρη και χρώματα... Και στο μοσχοβολισμένον αέρα πετούσαν με γλυκύτατα τραγούδια τα πουλιά και βομβούσαν αμέτρητα χρυσοπράσινα έντομα ...

Βλέπω ακόμα μπροστά μου το χαρούμενο, το απερίγραπτο, αυτό το πανηγύρι. Ακούραστοι κι αχόρταγοι τρέχαμε απάνω κάτω με την αδερφούλα μου... Η φύση μας μιλούσε με χίλια στόματα, με χίλιες φωνές. Και σύμφωνες όλες σχημάτιζαν στα παιδικά μας αυτιά μιαν αρμονία ασύγκριτη, μια μαγεία ανέκφραστη.

Μας πλημμυρούσε της ζωής η ευφροσύνη και της αγάπης.

-Ζήσετε, σα να μας έλεγε, παιδιά μου! Ζήσετε αγαπημένα και χαρούμενα!

Η αγάπη είναι η μόνη αληθινή ευτυχία σ'αυτόν τον κόσμο!

Γρηγόρης Ξενόπουλος,

Η αδελφούλα μου, 1923

Ασκήσεις

1. Ακούστε προσεκτικά την *Άνοιξη* του Βιβάλντι και εργαζόμενοι σε ζεύγη ή ομάδες καταγράψτε τους ήχους της άνοιξης. Ποια συναισθήματα σας γεννούν;
2. Ποια κοινά στοιχεία αναγνωρίζετε στους παραπάνω πίνακες, στην *Άνοιξη* του Βιβάλντι και στο *Το περιβόλι μας* του Γρ. Ξενόπουλου;
3. Να συνθέσετε ελεύθερα ένα δικό σας πολυτροπικό κείμενο με θέμα την άνοιξη. Μπορείτε να συνδυάσετε λόγο, εικόνα και μουσική.
4. Η μουσική του Βιβάλντι θεωρήθηκε εξαιρετικά πρωτοποριακή στην εποχή του. Ακόμα και σήμερα είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, προκαλώντας κύματα ευφορίας στους ακροατές. Ακούγοντας τις *Τέσσερις Εποχές*, ποια νομίζετε ότι είναι τα στοιχεία της μουσικής που την κάνουν τόσο ξεχωριστή; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά που προκαλούν αυτή την ψυχική ευφορία;
5. Ακούγοντας τις *Τέσσερις Εποχές* του Βιβάλντι, προσπαθήστε να γράψετε ένα δικό σας κείμενο με σκέψεις και συναισθήματα που σας προκαλούν προσωπικά οι τέσσερις εποχές του χρόνου και που μπορούν να συνοδεύουν τη μουσική. Χρησιμοποιήστε το κείμενό σας, για να συντάξετε τους υπότιτλους, σε ένα βίντεο που θα δημιουργήσετε για αυτό το έργο του Βιβάλντι.

 ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ